

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye**Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a büntetőügybeli elektronikus bizonyítékokra vonatkozó, közlésre és megőrzésre kötelező európai határozatokról***(COM(2018) 225 final – 2018/0108 (COD))***Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a jogi képviselőknek a büntetőeljárásban bizonyítékok összegyűjtése céljából történő kinevezéséről szóló harmonizált szabályok meghatározásáról***(COM(2018) 226 final – 2018/0107 (COD))**(2018/C 367/17)*Főelőadó: **Christian BÄUMLER**

Felkérés:	Európai Parlament, 2018.5.31.
Jogalap:	EUMSZ 82. cikk (1) bekezdés
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elnökségi határozat kelte:	2018.5.22.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2018.7.12.
Plenáris ülés száma:	536.
A szavazás eredménye:	157/2/0
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

- 1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy az információs szolgáltatások fokozott felhasználása kihívást jelent a bűnüldözés számára. Mindaddig nem jött létre megbízható együttműködés a szolgáltatókkal, hiányzik az átláthatóság, a nyomozati intézkedésekkel kapcsolatos joghatóságot pedig jogbizonytalanság övezi.
- 1.2. Az EGSZB üdvözli, hogy a büntetőügybeli elektronikus bizonyítékokra vonatkozó, közlésre és megőrzésre kötelező európai határozatokról szóló rendeletre irányuló javaslat kötelező európai eszközöket vezet be az adatok biztosítására és az azokhoz való hozzáférésre.
- 1.3. Az EGSZB üdvözli, hogy a közlésre kötelező európai határozat és a megőrzésre kötelező európai határozat olyan nyomozási cselekmények, amelyek kizárólag nyomozás vagy büntetőeljárás keretében bocsáthatók ki, konkrét bűncselekmények vonatkozásában.
- 1.4. Az EGSZB üdvözli, hogy a közlésre kötelező európai határozat csak a súlyosabb bűncselekményi formák kapcsán alkalmazandó. Az EGSZB szerint ezt a célt inkább úgy lehetne elérni, hogy a 3 hónapos minimális büntetési tételt tekintik irányadónak a 3 éves maximális büntetési tétel helyett.
- 1.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a rendeletnek tiszteletben kell tartania különösen az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a tagállamok alkotmányjaiban elismert alapvető jogokat és alapelveket.
- 1.6. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy nemzeti szinten gyakran eltérő válaszokat adnak arra a kérdésre, hogy büntetőeljárásban milyen feltételek mellett lehet hozzáférni az adatokhoz, és erről kinek kell döntenie. Az EGSZB amellett áll ki, hogy az adatokhoz való hozzáférés feltételei tekintetében Európa-szerte egységes szabványokat kell kidolgozni.
- 1.7. Az EGSZB üdvözli, hogy mindkét határozatot egy tagállam igazságügyi hatóságának kell kibocsátania vagy megerősítenie. Az EGSZB ugyanakkor problematikusnak tartja, hogy előfizetői vagy hozzáférési adatok esetében az ügyész is kezdeményezheti a közlésre kötelező határozatot, és azt támogatja, hogy a bírói kontrollt kiterjesszék minden személyes adat gyűjtésére is.
- 1.8. Az EGSZB az Európai Bizottsághoz hasonlóan problémát lát abban, hogy harmadik országok olyan kötelezettségeket írhatnak elő az uniós szolgáltatók számára, amelyek nincsenek összhangban az uniós alapjogokkal. Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat erős garanciákat és kifejezett hivatkozásokat tartalmaz az uniós vívmányoknak már alapját képező feltételekkel és garanciákkal kapcsolatban.

1.9. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatában biztosított lehetőséget, hogy a közlésre kötelező határozat jogszerűségét, szükségességét és arányosságát a címzett megtámadhatja, és hogy a szolgáltató tagállamában kért adatokat védő mentességeket és kiváltságokat a kibocsátó államnak tiszteletben kell tartania.

1.10. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság javaslata kötelezővé teszi a szolgáltatók számára, hogy a bizonyítékgyűjtésre irányuló határozatok átvételére, az azoknak való megfelelésre és azok végrehajtására jogi képviselőt jelöljenek ki az Unióban.

1.11. Az EGSZB véleménye szerint a szolgáltatónak minden esetben jogosultnak kell lennie a költségek megtérítésére, ha a kibocsátó állam joga rendelkezik erről.

2. A javaslat háttere

2.1. Napjainkban a nyomozások több mint fele tartalmaz elektronikus bizonyítékokhoz – mint például a szöveghez, az e-mailhez vagy az üzenetküldő alkalmazásokhoz – való határokon átnyúló hozzáférésre vonatkozó kérést. Ezért az Európai Bizottság olyan új szabályokat javasol, amelyek lehetővé teszik a rendőrségi és igazságügyi hatóságok számára, hogy egyszerűbben és gyorsabban férjenek hozzá azokhoz az elektronikus bizonyítékokhoz, amelyeket a bűnözők és terroristák elfogását célzó nyomozásokhoz és azok elítéléséhez szükségesnek tartanak.

2.2. A Tanács⁽¹⁾ 2016-ban közös uniós megközelítésen alapuló konkrét intézkedéseket szorgalmazott a jogsegély hatékonyabb kialakítása, a tagállamok hatóságai és a harmadik országokban lévő szolgáltatók közötti együttműködés javítása, valamint az azzal kapcsolatos megoldási javaslatok előterjesztése érdekében, hogy a kibertérben kiilletékes a nyomozati intézkedésekben és a vádemelésben.

2.3. Az Európai Parlament⁽²⁾ is hangsúlyozta azokat a kihívásokat, amelyeket a jelenlegi széttörözött jogi keret jelenthet azon szolgáltatók számára, amelyek teljesíteni akarják a bűnüldöző hatóságok megkereséseit. A Parlament egy európai jogi keretrendszert szorgalmazott, amely megfelelő biztosítékokat tartalmaz valamennyi érintett jogai és szabadságai tekintetében.

2.4. Az olyan helyzetekre, amikor a bizonyíték egy másik tagállamban van, illetve a szolgáltató székhelye egy másik országban található, az országok közötti együttműködés mechanizmusait évtizedekkel ezelőtt kialakították. A rendszeres reformok ellenére az elektronikus bizonyítékokhoz való gyors határokon átnyúló hozzáférés iránti igény egyre fokozódó nyomást gyakorol ezekre az együttműködési mechanizmusokra. Válaszként több tagállam és harmadik ország döntött nemzeti eszközeinek kiterjesztése mellett. Az ebből adódó széttagoltság az EGSZB megítélése szerint jogbizonytalansághoz és egymásnak ellentmondó kötelezettségekhez vezet. Kérdéseket vet fel az alapjogok védelmével és az ilyen megkeresések által érintett személyeket megillető eljárási garanciákkal kapcsolatban.

2.5. Az EGSZB úgy fogja fel az információk szolgáltatások fokozott felhasználását, hogy az kihívást jelent a bűnüldözés számára, mivel a releváns hatóságok gyakran nem igazán rendelkeznek a bizonyítékok online kezeléséhez szükséges felszereléssel. A bizonyítékok beszerzésére irányuló hosszadalmas eljárás is nagy akadályt jelent. Mindeddig nem jött létre megbízható együttműködés a szolgáltatókkal, hiányzik az átláthatóság, a nyomozati intézkedésekkel kapcsolatos joghatóságot pedig jogbizonytalanság övezi. Az EGSZB a bűnüldöző hatóságok és a digitális szolgáltatók közötti közvetlen határokon átnyúló együttműködést támogatja a nyomozások során.

2.6. A jelenlegi uniós jogi keret a büntetőügyekben folytatott uniós együttműködés eszközeiből áll, mint a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló 2014/41/EU irányelv (ENYH irányelv)⁽³⁾, az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezmény⁽⁴⁾, az Eurojust létrehozásáról szóló 2002/187/IB tanácsi határozat⁽⁵⁾, az Europolról szóló (EU) 2016/794 rendelet⁽⁶⁾, a közös nyomozócsoportokról szóló 2002/465/IB tanácsi kerethatározat⁽⁷⁾, valamint az Unió és nem uniós országok között kötött kétoldalú megállapodások.

⁽¹⁾ Az Európai Unió Tanácsának következtetései (2016. június 9.) a kibertérben gyakorolt büntető igazságszolgáltatás javításáról (ST9579/16).

⁽²⁾ P8_TA(2017)0366.

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/41/EU irányelve (2014. április 3.) a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról (HL L 130., 2014.5.1., 1. o.).

⁽⁴⁾ A Tanács jogi aktusa (2000. május 29.) az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezménynek az Európai Unióról szóló szerződés 34. cikke szerinti létrehozásáról.

⁽⁵⁾ A Tanács 2002/187/IB határozata (2002. február 28.) a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem megerősítése céljából az Eurojust létrehozásáról.

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/794 rendelete (2016. május 11.) a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniói Ügynökségéről (Europol).

⁽⁷⁾ A Tanács 2002. június 13-i 2002/465/IB kerethatározata.

3. Megőrzésre és közlésre kötelező határozatok

3.1. Az EGSZB üdvözlí, hogy a büntetőügybeli elektronikus bizonyítékokra vonatkozó, közlésre és megőrzésre kötelező európai határozatokról szóló rendeletre irányuló javaslat (COM(2018) 225 final) kötelező európai eszközöket vezet be az adatok biztosítására és az azokhoz való hozzáférésre. A határozatok címzettjei az elektronikus hírközlési szolgáltatások szolgáltatói, a közösségi hálózatok, az online piacterek, a tárhelyszolgáltatók, valamint az internetes infrastruktúra szolgáltatói, mint például az IP-címek és domainnevek nyilvántartásai.

3.2. Az ENYH irányelv az Unióban minden határokon átnyúló nyomozási intézkedésre kiterjed. Ez magában foglalja az elektronikus bizonyítékokhoz való hozzáférést is, ugyanakkor az ENYH irányelv semmilyen konkrét rendelkezést nem tartalmaz az elektronikus bizonyítékok határokon átnyúló gyűjtését illetően. Az EGSZB ezért üdvözlí, hogy az Európai Bizottság olyan új szabályokat javasol, amelyek lehetővé teszik a rendőrségi és igazságügyi hatóságok számára, hogy egyszerűbben és gyorsabban férjenek hozzá az elektronikus bizonyítékokhoz.

3.3. Az EGSZB üdvözlí, hogy a közlésre kötelező európai határozat és a megőrzésre kötelező európai határozat olyan nyomozási cselekmények, amelyek kizárólag nyomozás vagy büntetőeljárás keretében bocsáthatók ki, konkrét bűncselekmények vonatkozásában. A konkrét nyomozással való kapcsolat különbözteti meg ezeket a törvényben meghatározott megelőző intézkedésektől, illetve adatmegőrzési kötelezettségektől, illetve ez biztosítja a büntetőeljárásokra vonatkozó eljárási garanciák alkalmazását.

3.4. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az előfizetői és hozzáférési adatok közlésére vonatkozó határozatok bármely bűncselekmény vonatkozásában kibocsáthatók, míg a tranzakciós vagy tartalomra vonatkozó adatok közlését előíró határozat csak olyan bűncselekmények esetében bocsátható ki, amelyek büntetési tételének felső határa a kibocsátó államban legalább három év szabadságvesztés, vagy pedig olyan meghatározott, a tervezetben hivatkozott bűncselekmények esetén, amelyeknél konkrét kapcsolat áll fenn az elektronikus eszközökkel és a terrorizmusról szóló 2017/541/EU irányelv hatálya alá tartozó bűncselekményekkel. A büntetési tételre megadott 3 éves felső határ azt hivatott biztosítani, hogy a közlésre kötelező európai határozatot csak az ilyen adatokkal összefüggő súlyosabb bűncselekményi formák kapcsán használják fel. Az EGSZB egyetért ezzel a céllal, de szerinte azt inkább úgy lehetne elérni, hogy a 3 hónapos minimális büntetési tételt tekintik irányadónak.

3.5. Az igazságügy területén a fellépés jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 82. cikkének (1) bekezdése. A 82. cikk (1) bekezdése szerint a rendes jogalkotási eljárás keretében a bírósági ítéletek és határozatok minden formájának az Unió egészen belüli kölcsönös elismerését biztosító szabályok és eljárások állapíthatók meg.

3.6. Az új eszközök a kölcsönös elismerés ezen elveire épülnek, céljuk pedig az, hogy megkönnyítsék az elektronikus bizonyítékok határokon átnyúló összegyűjtését. A határozat címzettjének székhelye szerinti ország hatóságának nem kell közvetlenül részt vennie a határozat kézbesítésében és végrehajtásában. Az EGSZB rámutat arra, hogy ez azzal a következménnyel járhat, hogy egy uniós polgár egy másik tagállam hatósága által kezdeményezett adathozzáférés tárgya lesz, amelyre ezen hatóság szabályai az irányadók.

3.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a rendeletnek tiszteletben kell tartania különösen az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a tagállamok alkotmányjaiban elismert alapvető jogokat és alapelveket. Ezek közé tartozik a szabadsághoz és biztonsághoz való jog, a magán- és családi élet tiszteletben tartása, a személyes adatok védelme, a vállalkozás szabadsága, a tulajdonhoz való jog, a hatékony jogorvoslatához és a tisztességes eljáráshoz való jog, az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog, a törvényesség és arányosság elve, valamint a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalma. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy e jogok védelme attól is függ, hogy milyen feltételek mellett lehet beavatkozni ezekbe a jogokba, és erről kinek kell döntenie.

3.8. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy nemzeti szinten gyakran eltérő válaszokat adnak arra a kérdésre, hogy büntetőeljárásban milyen feltételek mellett lehet hozzáférni az adatokhoz, és erről kinek kell döntenie. Az adathozzáféréssel kapcsolatban a rendőrség, az államügyészség vagy a bíróság lehet illetékes. Eltérések vannak azt a kérdést illetően is, hogy a nyomozási eljárás mely szakaszában és milyen fokú gyanú mellett megengedett jogilag az adatokhoz való hozzáférés. Az EGSZB véleménye az, hogy Európa-szerte egységes szabályokat kell kidolgozni arra vonatkozóan, hogy mikor kerülhet sor az adatokhoz való hozzáférésre.

3.9. Az EGSZB üdvözlí, hogy mindkét határozatot egy tagállam igazságügyi hatóságának kell elfogadnia vagy megerősítenie. A közlésre kötelező európai határozat és a megőrzésre kötelező európai határozat kibocsátásában mindig részt kell vennie egy igazságügyi hatóságnak, mint kibocsátó vagy megerősítő hatóságnak. A tranzakciós és tartalmi adatok közlését elrendelő határozatokhoz bíró vagy bíróság eljárása szükséges. Az Európai Bizottság javaslata összességében növeli a jogvédelem szintjét Európában.

3.10. Az EGSZB azonban problematikusnak tartja, hogy előfizetői vagy hozzáférési adatok esetében az ügyész is kezdeményezheti a közlésre kötelező határozatot, ugyanis az előfizetői és hozzáférési adatok is személyes adatok, és egy másik tagállamból kezdeményezett adathozzáférés esetében pedig nehézséget okoz az utólagos jogvédelem. Az EGSZB támogatja a bírósági kontroll kiterjesztését minden személyes adatgyűjtésre.

3.11. Az EGSZB támogatja azt az Európai Bizottság javaslatában előírt lehetőséget, hogy a közlésre kötelező határozat jogszerűségét, szükségességét és arányosságát a címzett megtámadhatja. Az Európai Bizottság javaslata alapján a végrehajtó állam joga szerinti jogokat teljes mértékben tiszteletben kell tartani, biztosítva, hogy a szolgáltató tagállamában a kért adatokat védő mentességeket és kiváltságokat a kibocsátó államban betartsák. A javaslat szerint ez különösen érvényes akkor, ha e jogok magasabb szintű védelmet biztosítanak, mint a kibocsátó állam joga.

3.12. Az EGSZB rámutat arra, hogy a határozat a szolgáltatók jogait is érinti, különösen a vállalkozás szabadságát. Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat rögzíti a szolgáltató azon jogát, hogy bizonyos kifogásokkal élhet a kibocsátó tagállamban, például akkor, ha a határozatot nem igazságügyi hatóság bocsátotta ki, illetve erősítette meg. Amennyiben a határozatot végrehajtás céljából a végrehajtó államnak továbbítják, a végrehajtó hatóság a kibocsátó hatósággal folytatott egyeztetést követően úgy dönthet, hogy nem ismeri el vagy hajtja végre a határozatot, amennyiben az átvételkor nyilvánvaló a korlátozott körű kifogásolási okok valamelyikének fennállása.

3.13. Az Európai Bizottság javaslata úgy rendelkezik, hogy a szolgáltatók a kibocsátó állam jogával összhangban kérhetik költségeik megtérítését a kibocsátó államtól, amennyiben a kibocsátó állam nemzeti joga ezt hasonló belföldi esetekben kibocsátott belföldi határozatok esetében előírja. Az EGSZB véleménye szerint a szolgáltatóknak minden esetben jogosultaknak kell lenniük a költségek megtérítésére, ha a kibocsátó állam joga rendelkezik erről.

4. A kötelezettségek ütközése

4.1. Az EGSZB az Európai Bizottsághoz hasonlóan problémát lát abban, hogy a harmadik országok olyan kötelezettségeket vezethetnek be az uniós szolgáltatókkal szemben, amelyek nem állnak összhangban az EU alapjogi feltételeivel, beleértve az uniós vívmányok által biztosított magas szintű adatvédelmet is.

4.2. A javaslat úgy kezeli ezt a problémakört, hogy olyan intézkedéseket ír elő, amely erős garanciákat és kifejezett hivatkozásokat tartalmaz az uniós vívmányoknak már alapját képező feltételekkel és garanciákkal kapcsolatban. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy ez modellt kínálhat a harmadik országok jogalkotása számára.

4.3. Az EGSZB abban is egyetért a javaslattal, hogy egy konkrét kikötést rögzít az egymásnak ellentmondó kötelezettségekre vonatkozóan. Ez lehetővé teszi a szolgáltatók számára, hogy azonosítsák a velük szemben felmerülő ütköző kötelezettségeket és hivatkozzanak erre; ez bírósági felülvizsgálat alapját jelenti. Ez a kikötés kétfajta jogszabály betartását biztosítja: egyrészt olyan, általános jellegű tiltó törvényeket, mint például az Electronic Communications Privacy Act (az elektronikus hírközlés titkosságáról szóló amerikai törvény, ECPA), amely korlátozott körülmények kivételével tiltja a területi hatálya alá tartozó tartalmi adatokkal kapcsolatos közlést, másrészt az olyan jogszabályokét, amelyek nem tiltják általános jelleggel a közlést, de egyedi esetekben tilthatják.

4.4. Az EGSZB az Európai Bizottsághoz hasonlóan azon a véleményen van, hogy a többi kulcsfontosságú partnerrel kötött további megállapodások tovább csökkenthetik a normakollíziós helyzetek számát. Ez kínálná a legjobb módszert a konfliktusok elkerülésére.

5. A jogi képviselők kinevezéséről szóló irányelv

5.1. Az Európai Bizottság közlésre és megőrzésre kötelező határozatokról szóló javaslatát a jogi képviselőknek a büntetőeljárásban történő kinevezéséről szóló harmonizált szabályok meghatározásáról szóló irányelv egészíti ki (COM (2018) 226 final). A tagállamokban jelenleg eltérő megközelítések vannak érvényben a szolgáltatókra rótt kötelezettségek tekintetében. Ez a széttagoltság különösen az elektronikus bizonyítékok esetében mutatkozik meg. A széttagoltság jogbizonytalanságot teremt az érintettek számára, és a szolgáltatókkal szemben eltérő, olykor egymásnak ellentmondó kötelezettségek és szankciórendszerek állnak fenn e tekintetben attól függően, hogy szolgáltatásaikat belföldön, az Unión belül határon átnyúlóan vagy az Unión kívülről nyújtják.

5.2. Az Európai Bizottság által javasolt irányelv kötelezővé teszi a szolgáltatók számára, hogy az illetékes nemzeti hatóságok büntetőeljárásokban folytatott bizonyítékgyűjtésre irányuló határozatainak átvételére, az azoknak való megfelelésre és azok végrehajtására jogi képviselőt jelöljenek ki az Unióban.

5.3. Az EGSZB véleménye szerint ez a szabályozás oly módon biztosítaná a belső piac jobb működését, amely összhangban van a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló közös térség kialakításával. Az Unióban működő valamennyi szolgáltató számára meghatározott, jogi képviselő kijelölésére vonatkozó kötelezettség biztosítaná, hogy a nyomozási cselekményeknek minden esetben egyértelmű címzettje legyen. Ez cserébe megkönnyítené a szolgáltatók számára, hogy megfeleljenek ezeknek a határozatoknak, mivel a jogi képviselő a szolgáltató nevében felelős lenne az említett határozatok átvételéért, az azoknak való megfelelésért és azok végrehajtásáért.

Kelt Brüsszelben, 2018. július 12-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER
